

Berényi Mihály

Mondatcsiszolás

CSAK EGY VESSZŐ? Egyetlen kis vessző – vagy annak hiánya – nagy változást okozhat némelyik mondatban.

Íme néhány példa az élet különböző területeiről.

Fiatal férfi beteg ritka jóindulatú hólyagdaganata.

Urológiai közlemény címe a csiszolásra váró mondat. A közleményből kiderült, hogy a daganat leiomyoma volt, amely a hólyagban nagyon ritkán fordul elő, és az esetet a ritkasága miatt tartották közlésre érdemesnek a szerzők.

Az ilyen mondatokban a *ritka* után kitett vagy ki nem tett vessző dönti el, hogy különösen ritkán előforduló daganatról van-e szó, vagy feltűnően jóindulatúról. Két kulcsszavunk (*ritka, jóindulatú*) az esetek többségében orvosi szakszövegekben fordul elő egymás mellett. Az írók sajnálatosan gyakran kifelejtik a vesszőt a két szó közül.

Lehet *ritka nagy* gölt löni. Vannak *ritka gonosz* gazemberek és *ritka rosszindulatú* bírálók is. A varjú *ritka okos* madár. Ezekben a vessző nélküli példákban nyomatékosító vagy fozó szó a *ritka*. Helyettesíthető volna a *nagyon* határozóval (*nagyon nagy, nagyon gonosz, nagyon rosszindulatú, nagyon okos*). Példamondatunk ekkor ez lenne: *Fiatal férfi beteg nagyon jóindulatú hólyagdaganata.*

Kétségtelen, hogy a leiomyoma jóindulatú, de ezt a jóindulatát nem szokás fokozni, a szerzők sem erről akartak írni, ezért a cím ebben a formában is rossz. Az *extrém ritka jóindulatú* jelző ebben az esetben mindig hibás.

Ha ragaszkodunk ahhoz, hogy az esetismertetésre a hólyag leiomyomájának ritkasága miatt került sor, akkor ki kell tennünk a címből kimaradt vesszőt. A közlemény helyes címe ez lett volna: *Fiatal férfi beteg ritka, jóindulatú hólyagdaganata.*

A radikális prosztatektómia ritka korai szövődményének megoldása.

Az előző mondattal kapcsolatban leírtak után a *ritka korai* jelző azt jelenti, hogy a szövődmény rendkívül korai. Az előadásból azt tudtuk meg, hogy a szövődmény korai is és ritka is. A vesszővel kibővített és helyes cím ez lett volna: *A radikális prosztatektómia ritka, korai szövődményének megoldása.*

Három mázsa mérgező vegyszerrel permetezett petrezselymet loptak.

E hír hallatára hány toxikológust kell riasztanunk? Vajon a három mázsa mérgező vegyszert egyetlen szál petrezselyemre zúdították rá? Szegény tolvaj sokáig keresgélhetett, mire a méregdomb alatt megtalálta a petrezselymet. Más a helyzet, ha a petrezselyem volt három mázsa. Ebben az esetben a mázsa utáni vessző nem hiányozhat: *Három mázsa, mérgező vegyszerrel permetezett petrezselymet loptak.*

A nyár folyamán egyik Magyarországra szakadt ismerősöm keresett telefonon.

Nyelvész mondata ez, amelyből valószínűleg a nyomda ördöge lopta ki a vesszőt. Hiánya – papíron – történelmi változásokat okozhat. Jogos a kérdés: hány Magyarország van? Állapodjunk meg abban, hogy most csak egy. Viszont a hibás mondat kijavítására több megoldás is kínálkozik. Legegyszerűbb, ha a helyére tesszük a vesszőt: *A nyár folyamán egyik, Magyarországra szakadt ismerősöm keresett telefonon.*

EGYSZERÜBBEN ÉRTHETŐBB

Merevedési zavarban szenvedő, diabeteses, férfi betegeknek elért artéria dorsalis penis áramlásfokozódás magas frekvenciás ingeráram kezeléssel.

Javaslatom: *Áramlászövedés az arteria dorsalis penisben nagyfrekvenciás ingeráram hatására, merevedési zavarban szenvedő cukorbetegekben.*

Krónikus veseelégtelen férfiak erektilis diszfunkciójának kezelési lehetőségei.

Javaslatom: *Az erektilis diszfunkció kezelése idiült veseelégtelenségben, ám magyarosan még szerencsésebb: Veseelégtelenségben szenvedők merevedési zavarának kezelése.*

Heredaganatos férfiak spermaképeinek, fertilizációs képességének és spermium kromoszóma anomáliáinak változása tumorelles kezelés előtt.

Javaslatom: *Heredaganatos férfiak spermaképe, nemzőképessége és kromoszóma-rendellenességei a daganatellenes kezelés előtt.*